Ç o k   B i l e n

Abdulhalim Durma

Yaşlı dostumun hayat hikayesinin, hep bir şeylerin peşinde koşmakla yaşanmış olduğunu düşünür, çoğu zaman bu peşinde koştuklarıyla ilgili olarak da tam bir hayal kırıklığına uğradığını sanırdım. O gün kahvehanenin sessiz bir köşesinde, sosyal tarihe dair araştırmalarından söz ederken, bundan artık emin olduğumu söyleyebilirim.

“Hayalet şehirler”, diye söze başladı. “Bu başlık, “Ölü şehirler” de olabilirdi. Fakat, kafamın içindeki dünyaya önceki yakıştırma daha uygun, diyebilirim. Ülkenin neresinde bunlardan varsa, oraya gitmek, vaktiyle buralarda insanların yaşamış olduklarını hayal etmek, huzursuz ruhumu harekete geçiren anlamlı meşgalelerden öte bir şeydi. Doğuda böyle bir yerin varlığını öğrendiğimde, mutlaka görmeyi kafama koymuştum. Bir gün bu düşüncemi hayata geçirdim. Yola çıktığımın ertesi günü, ancak ikindiye doğru vardığım yerleşim yerinde, otele giderek yerimi ayırttıktan sonra, 20 dakikalık yürüyüş mesafesinde bulunan eski kentin yolunu tuttum. Yüksekçe bir yere taşınmış olan ilçeden çıktıktan sonra, toprak yol adeta bir eğimle aşağı doğru iniyordu. Burası ana yoldan uzaktı ve yüksek tepelerin arasında arazinin iç kesimlerine doğru çevresinin giderek dikleştiği pek de düzgün olmayan dar bir vadiye uzanıyordu. Üzerinde bir miktar yükü olan bir eşekle hemen yanı başında eli değnekli bir çocuk ilçeye doğru yanımdan geçti. Yolun hemen yanında oldukça dik bir dere yatağı vardı. Karşı tepenin alt kısımlarında, sanırım, içme suyunun iletildiği eski bir su kanalı bulunmaktaydı. Yol boyunca değişik yerlerde mezarlıklar dikkati çekiyordu. O esnada, bir kuzgunun ürkütücü sesi ile irkildim. Sağa sola bakındım

ama onu göremedim. Biraz ötede bir kuş sürüsü havalanarak vadiye doğru uzaklaştı.

"Uzaktaki tepede yer alan kalenin eteklerinden itibaren meyilli bir arazi üzerine kurulmuş olan şehrin kalıntıları, üzerinde oluşmuş yabani bitki örtüsüyle adeta gizlenmiş, doğal olandan ayırt edilemez olmuştu. Dar vadi kıvrımları arasında gözden kaybolan kuru derenin üzerinde iki tarafı birbirine bağlayan irili ufaklı birkaç köprü bulunmaktaydı. Sonunda beni oldukça şaşkınlığa uğratan eski bir minare dikkatimi çekti. Bulunduğu yer uygunsuz görünüyordu. Minarenin çevresi bir ibadethane yapılmaya elverişli değildi. Hemen yanında kenarlıkları olmayan küçük bir köprü, yukarıdan gelen kurumuş derenin üzerine inşa edilmişti. Böyle bir mekanı hayatımda ilk defa görüyordum. Minaresiz mescitler her yerde vardır, fakat ibadethanesi olmayan minare, benim için gerçekten şaşırtıcı idi.

"Şehrin terk edilmeden önceki biraz flu olan kötü bir fotoğrafında, tıkış tıkış evlerin yer aldığı ve insanın anlamakta zorlandığı bir karmaşıklıkla nostaljik duygu uyandıracak hiçbir şey yoktu. Şüphesiz, iç içe girmiş o yapılardan geriye günümüzde yerleşim yeri ile ilgili pek bir iz kalmamıştı. Geçmiş, toprağa gömülmüş, sanki tozu havaya savrulmuştu. Terk edilişin kaderini bu kadar şiddetli yaşaması, bende ifadesi zor bir duygu uyandırdı. Adeta, üzerinde baykuşların tünediği viranelerin arasında, insanı tedirgin eden bir sessizlik hissediliyordu. Mümkün müydü bu!.. İnsanların doğup büyüdükleri, bir ömür boyu hayatlarını sürdürdükleri yeri böylesine terke zorlayan hayat şartlarının ne kadar ağır olabileceğini tahayyül etmek, hiç kolay değildi. Mutlaka, diye düşündüm. "Bu insanlar çocukluklarının dünyasını herhalde bir çırpıda yok etmediler. Hafızalarında iz bırakan hatıraları hiç mi

olmadı ki, o sokak aralarında geçen günleri adeta yaşanmamış gibi, ellerinin tersiyle bir tarafa ittiler.”

“Her yeri insanı adeta dehşete düşüren bir ölüm sessizliği sarmış. Bu viranelerin, taş ve toprak yığınlarının altında şehrin mamur olduğu zamanlara ait sayısız hatıranın da gömülü olduğu aklımdan geçti. İnsanı derin bir hüzne boğan bir terk ediliş.

“Şehrin uyum gösterdiği arazinin endişe verici yanı, korunmaya müsait olmayışı idi. Zaten tamamen terk edilmesinde, eşkıyaların rolü olduğu anlatılmaktaydı. Şeriyye Sicillerinden, bu eşkıya baskınlarının, tarihte başka yerleşim yerlerinin de kaderi olduğunu okumuştum. Yoldan aşağı indikçe, coğrafyanın daha fazla etkisine giriyordum.

“Yangın felaketleriyle yok olan yerleri biliyordum. Kulübeleri ve sarayları küle çeviren yangınların tarihimizde ayrı bir yeri olmalı. Toprak kaymalarıyla terk edilen yerleşim yerleri de var. Büyük insan kayıplarıyla depremler ise, her zaman en şiddetlisi olarak görünüyor. Sel felaketlerinin yerleşim yerlerinin zarara uğramasındaki rolü de ihmal edilemez, şüphesiz. Şehirlerin tahribinde, savaşların oynadığı rol ise, medeniyet adına bir kıyım. Kısaca, çeşitli nedenlerle insan hayatı, eskiyi yok eden çözümü zor bu tip problemlerle her zaman karşılaşıyor.

“Bu eski yerleşim yeri hakkında, kayıtlarda pek de fazla bir bilgi olmamasına şaşmamalı. Müslim ve gayrımüslim mahkumların varlığından söz eden bu kayıtlara göre, bir hapishanesi varmış. Aslında, şehrin konumu da bir açık hava hapishanesini andırıyordu. Burası, aşılamaz dik tepelerle çevrili bir alandı. İçinden kuru bir derenin geçtiği dar bir boğazla nihayetlenen ve doğal olarak bir hapishaneye dönen bu coğrafyanın ürkütücü etkisi hissediliyordu. İnsanların kişiliklerinin

oluşmasında bu kasvetli ortamın ne kadar iç karartıcı olabileceği aklımdan geçti.

“Aşağı tarafta, oldukça darlaşan vadinin yamacına inşa edilmiş camiden geriye kalan yarı yıkık minarenin çevresinde yayılmış keçileri otlatan birini fark ettim. Aklımdan, “buraya kadar geldikten sonra, selam vermemek olmaz”, diye geçti. Ona doğru yürüdüm. Yanına vardığımda, bu kişinin bir ihtiyar olduğunu gördüm. Yıllarca güneş altında iyice esmerleşmiş olan yüzünde oluşmuş derin çizgilerin hangi yoğun ıstırapları gizlemekte olduğunu düşündüm. Sanki, günleri neredeyse tamamen insanlardan uzakta geçmekte ve hep kendisine mahkum biri… Verdiğim selamı alan yaşlı adam, “Hoş geldiniz”, dedi. “Buraya arada bir define arayıcıları uğrar. Peki sizin geliş sebebiniz nedir?..

“Sadece merak, dedim. “İnsanlar yaşadıkları yerleri kolay kolay terk etmezler. Ancak üstesinden gelemedikleri büyük felaketler onları terke zorlar.” Açıkçası, onun doğma büyüme buralı olduğunu duyunca, ilk ağızdan bilgi sahibi olacağım için, sevinmedim desem yalan olur. Yaşlı adam, konuşmaya başlamasıyla düşüncelerime yön verir gibi, beni umulmadık bir şoka sokan harabelerin meşum dünyasının sırlarına kapı araladı. Maziye döndüğünde, adeta geçmişi tekrar yaşamaya başladığını gördüm.

““Vaktiyle, daha henüz bir çocuk iken, duvarına bitişik olan dut ağacının gövdesi çok kalın olduğu için, ancak caminin üzerinden dallarına geçerek üzerine çıkardık. Şimdi ne dut ağacı var, ne de sanki yıkılmasın diye destek olduğu cami. Her şey bir rüya gibi. Anlatılır ki, adamın biri, kalenin bulunduğu yerden buraya, yani şehrin bir ucundan diğer ucuna kadar evlerin üstünden yürüyerek gelmiş. Bu, vaktiyle şehrin nasıl bir yer olduğu hakkında bir tasavvur oluşturur, sanırım. Benzetmek

gerekirse, evlerin böylesine sırt sırta vermesi gibi, insanlar arasında da bir dayanışma olduğu düşünülebilir. Belki de öyleydi, ama bunu hatırlamıyorum.”

“Daha konuşmasının başında, zihnimde kalıplaşmış düşüncelerin sarsılmasına yol açan bir tarihçinin bakış açısını çağrıştırdı. Sosyal hayatta geleneksel zihniyetin dışına çıkarak farklılığı esas alan bir düşünceye izin vermeyen katı bir yönetim anlayışının yüzyıllar süren hakimiyetinin varlığını adeta zayıflatan bu bakış açısı, hayata bir renklilik, bir canlılık, bir dinamizm katıyordu. İnsanların kendi yaşamlarıyla ilgili tercih hakkını doğalmış gibi varsayıyordu. İşte bu yaşlı adamın anlattıklarında, o tarihçiyi adeta onaylayan bir taraf vardı. Üstesinden gelinemez doğal felaketler karşısında insanların tam bir acziyet içinde iken, inisiyatif gerektiren kararlar almalarında beklemediğim kendiliğindenliği görüyordum. Halbuki, ne kadar aldatıcı bir durum bu ! . . Zira, görünüşte edilgen bir toplumu şekillendiren, yönlendiren yöneticinin prensip olarak buna asla izin vermemesi beklenir.

“Sonunda ıssız çayırlarda tek başına sadece koyun keçi otlatan bir insandan pek de beklenmeyen bir konuşma dinlemekte olduğum aklımdan geçti. Onun beni derinden etkileyen konuşmasında, hayata dair dini dayanaklar felsefi bir bakış açısıyla mecz oluyordu. Yaşlı çobanın kırışıklıklarla dolu çehresinde, zengin bir hayat tecrübesinin izlerini görüyordum.

““Sanki bir imtihanın gereği gibi, gözlerimizin önündeki perde, birçok şeyi görmemizi engeller. Eğer bu perde olmasa, sıradan hayatın içindeki zenginliklerin farkına varırız.”

“Yaşlı çoban şehrin geçmişini anlatırken bir anda realiteye dönüyor, gerçeklerin acımasız yüzünü gösteriyor,

ve sonra, tasvirinde insani sefaletin katılığına dikkati çekiyordu.

““Art arda yaşanan felaketlerden sonra, hükümet şehrin yerinin değiştirilmesine karar verdi. Bunu takiben, çok kısa bir zamanda burası süratle terk edildi. İnsanlar geride hiçbir şey bırakmamacasına evlerinin kapılarını, pencerelerini söküp söküp götürdüler. Asırlardır cedlerinin izini takip etmiş olan bu insanlar, sonunda tahammül sınırlarını zorlayan felaketlere direnemeyip, yuvalarını terk ettiler. Ve ondan sonra, söz birliği etmişçesine, önceki hayatlarıyla ilgili tek söz etmediler. Bunu yaparken, nasıl becerdilerse, hafızalarında yer eden bütün anılarını adeta hiç yaşanmamış gibi, ortadan kaldırdılar.”

“Yaşlı çoban insanların anlaşılmaz derecede nankör görünen geçmişe dair bu tavırlarına açıklama getirmedi. Fakat devam eden konuşmalarında, sanki Yaratıcının kullarının olgunluğa ulaşmasını istemesi gibi bir inancı dile getirdiğini düşündüm. Ne var ki, o sıralarda bu inançla asıl konu arasında bağlantı kuramadığımı hatırlıyorum.

“Onu dinlerken, bazan ipin ucunu kaçırdığımı düşünüyordum. Ne anlatmak istediğini çıkaramadığım anlar oldu. Felsefenin evrensel varoluş problemine mistik bir bakış açısıyla yaklaşıyor, ve sanki, şehri oldukça alegorik tarzda hikaye ediyordu. Sözlerinin arkasındaki asıl anlatılmak istenileni kavramadan geçemezdim. O anda, onun etkileyici bilge kişiliği yerine sözlerinin ruhunu kavramak derdindeydim. Konuşmasında, adeta yaratıcının ismini ağzına hiç almadan hep ondan söz ediyordu. Yaşlı adamda hayata dair bir hayranlığı, bir sevgiyi, bir yüceltmeyi görüyordum. Anlattıklarında, yaşama sevinci olgun bir anlayış ve dille ifadesini buluyordu. Hayvanlarına, hayır bütün canlılara sevgiyle yaklaşıyordu. Sözlerinde, bana orada bulunmakla hayatın

değerinin farkında olduğumu hissettiren çok ince dokunuşlar vardı. Ve bütün bu yaklaşımların, bu dünyayı yalan ve aldatıcı gören geleneksel zihniyetten tamamen uzak olduğu ortadaydı.

"Onu tam olarak anladığımı söyleyemem. Fakat bu ihtiyar adam sıradan bir çoban değildi. Ömrü okumakla, bilgi sahibi olmakla geçmiş biri olmalıydı. Ya da kıymetli insanların dizi dibinde bulunmuş, onların rahle-i tedrisinden geçmiş biri… Ne var ki, talebeleri yok… Sadece koyunlara keçilere çobanlık yapıyor… Ve hiç kimse bu yaşlı adamın bilge biri olduğunu anlayamaz... Bu düşünceler zihnimde canlandığında fark ettim ki, sonunda, onun Yaratıcı ve din tasavvuruna vakıf olamadan kişiliğinin sıradışılığından etkilenmişim.

"Rüzgarda savrulan bir toz zerresi gibi… Ya da şiirde söylendiği üzere, o da 'bu dünyaya bir garip olarak geldi ve bir garip olarak gitti'. Aslında, bu olayda akıllı zihinler için belki alınacak iyi dersler var. Fakat ben yıllar sonra, hala o günün şaşkınlığı ve hayal kırıklığı içindeyim. İyi ama, o viranelerde ne bulmayı umuyordum ki…

Uzunca bir sessizlik oldu. Konu sanki bir sonuca varmadan kapanmış gibiydi. Yaşlı dostumun birkaç masa ötede görüş alanının dışındaki birkaç kişiyi ancak uzun bir zaman sonra fark ettiğini gördüm. Oradaki üç kişiden ikisi ayağa kalktı. Kahvehaneden ayrılmadan önce, 140 kilo ağırlığı hedefleyen iri yapılı olanı hesabı ödedi.

Gözleriyle onları takip eden arkadaşım, elindeki çay bardağından, sessizce bir yudum aldı. Bunu her zaman yapar, dedi.

-Neyi, diye ilgisizce sordum.

-Hesabı hep kendisi öder.

-Bazı insanlar öyledir, dedim umursamazcasına.

-Aynı zamanda, hiç yalnız dolaşmaz.

Arkadaşımın, bu dev cüsseli adamla ilgili uzun uzadıya konuşacağını anladım.

-Esasen, insanlar her hareketleriyle, kendilerini açığa vurur. Yirmi yıldan fazla bir zaman önce, annem, hatırlayamadığından dolayı, ona 'çok konuşan' ismini takmıştı. O yaşlı kadın bile, Kuzeylinin göze hemen çarpan bu özelliğini görmüş ve onu etiketlemişti. Doğrusu çok konuşan, aynı zamanda çok bilendi.

Çokbilmiş, diye mırıldandı. Başlamıştı konuşmaya ve ben artık konuyu değiştiremezdim.

Çokbilmiş, sözünü tekrarladı. Fakat ardından, hayır dedi. "Bu söz de onu tam anlatmaz. 'Her şeye aklı eren, akıllı insan' anlamına gelse de, o bundan fazlasıydı. Her soruya cevabı olan, şaşkınlık ve hayret duygularını kaybetmiş biri. Herhangi biriyle ilk defa karşılaştığında, en fazla beş dakika içinde o kişiyi çözerdi. O andan itibaren verdiği notla, o kişi, ya konuşulacak ya da konuşulmayacak kişiler arasında yerini alırdı.

-Yani, hayata siyah beyaz bakan biri, diye onayladım.

-Onun bireyselliğini anlamaya çalışırken zorlandığımı kabul ediyorum. Tip olarak bir şablona mükemmelen oturmakla birlikte, onu yegane yapan özelliklerini bulup ortaya çıkaramıyordum. Açıkçası, onda yaradılışın mucizevi tarafını görme isteği, daima bir fabrika ürünü gibi birörnekle engelleniyordu. Oysa, 'Tecellide tekrar yoktur', 'Âlemdeki tecelli sürekli yenilenme içindedir'. Ona atılan format, kusursuzca başarılı idi. Hayata, olaylara her zaman açıklayıcı olarak bakıyordu. Çünkü, her şeyi biliyordu.

-İşte bu noktada, beni şaşkınlığa uğratan bir anım oldu. Bir gün, bahçede uzun bir sohbetten sonra ayrılırken, sanki kendi kendine konuşur gibi, benim burada ne işim var, dedi. Kulaklarıma inanamadım. Adeta, birilerine

verilmiş bir sözü yerine getirme zorunluluğuyla hareket etmekteydi. “Öğreneceğim ne olabilir ki. . .” Muhtemelen çok konuştuğu için, önceden söylemiş olduklarını sonradan hatırlamayıp kabul etmediği anlar olurdu. Bu yüzden, ne demek istediğini hiç sormadım.

-Öyle görünüyor ki, uzun zamandır tanışıyor olmalısınız.

-Evet, dedi uzun zamandır. Sonra, ekledi. Bu aldatıcı olmasın.

-Nasıl yani !

-Gün gelir, iyi tanıdığınızı sandığınız biri, sizi yanıltır. Güvendiğiniz dağlara kar yağar.

Tereddütle sordum. “Peki bu dev adam, sizi yanılttı mı?”

Belli belirsiz gülümsedi. Evet yanılttı, dedi. Her hareketini yıllardır takip ettim. Onda bir kendiliğindenlik bulmaya çalıştım. Maalesef!.. Tam bir hayal kırıklığı!.. Her defasında, karşımda programlanmış bir robot gibi, nerede, nasıl hareket edeceğini önceden kestirebileceğim birini gördüm.

-İlgi çekmeye başladı, dedim. Eh!.. Sonra..

-Ta ki, o beş yaşındaki kız çocuğunun ortaya çıkışına kadar.

-Kız çocuğu mu!..

Doğrusu sözün nereye gideceğini asla tahmin edemezdim. O ise, bir süre sustu. Garsona, çayları tazelemesi için seslendi.

“Onunla tanıştığımda, henüz bekardı. Kısa zamanda, çok farklı bir çevreden gelen bir öğretmenle evlendi. Art arda biri erkek diğeri kız, iki çocuk babası oldu. O sıralarda, onu gözümden düşüren olaylardan biri kutsiyet ve mahremiyet ile ilgiliydi. Bir gün, hangi sebeple olduğunu hatırlamıyorum, birkaç kişi itiş kakış bir arabaya doluştuk, bir yere gidiyoruz. Cep telefonuyla, hanımını

aradı. Sadece ikisinin arasında geçmesi gereken bir konuşmayı, herkesin içinde, anlamsız şekilde sürdürdü. Adeta, yeni yetmelerin akranları arasında kendisini ispatlamaya kalkışması gibi, ölçüsüz bir davranış içine girmişti. İçkinin kontrolü eline aldığı bir andı, oysa arabadakilerin ağızlarında bir damla alkol yoktu.

Bu durum, yaşlı dostumun herhalde ilk hayal kırıklığı değildi ve onun yeganelik arayışına bir karşılık olmaktaydı.

-Önceleri onun kalıplaşmış düşünce ve davranışlarının, tamamen bir dini anlayışın etkisinde olduğunu, düşünmüştüm. Sonradan farkına vardım ki, farklı sosyal görüşlerle hareket eden insanlar da bir benzeyişten pay alıyorlardı. İnsanların hayata bakışlarını, benimseyerek dahil oldukları düşünce sistemleri etkilemekteydi. Komünizm komünistleri, liberalizm liberalleri, din de dincileri yetiştiriyordu. Bir sisteme ne kadar bağlıysanız, o kadar fanatik olabiliyordunuz. Bizim dev cüsseli kahramanımız da, göze çarpar şekilde fanatik bir dinciden farksızdı. Onu boğan tutarsızlık, hayatın gerçekleri ile idealin uzlaşmazlığından başka bir şey değildi. Girdiği yolda karşılaştığı bu tutarsızlığı, ancak bir defa dile getirmişti. Dini ideoloji hayatın gerçeklerine her zaman uygulanamıyordu. Sadece aile hayatında bile, ideolojinin pratiklerini hayata geçirmekte sorunlarla karşılaşıyordu. Erkek çocuğa babalık yaparken, kız çocuğunu ihmal edemeyeceğini kolay öğrenemedi. Fakat nihayette hayatı, çocuklarından öğrendiğini söylemek gerçeğin esprili ifadesi olur.

-Anlamadım ! ?..

-Küçük çocuk, babasının tehditten vazgeçmesini sağladı. “Baba, şiddet kullanırsan, seni karakola şikayet ederim.”

Dev adam, aslında akıllıydı. Çocuğun bu şoke edici sözlerini, kendisine karşı söylenmiş olsa da -bunu başkalarında hiçbir zaman, hiçbir şekilde hoş karşılamazdı- çocuğunun lehine kaydetti.

Erkek çocuk, babasının kendisini eğitme konusunda gösterdiği özel çabaları, kız kardeşinin itirazları vesilesiyle de anlıyordu. Baba tarafından ağabeye gösterilen ihtimam, doğal olarak küçük kızın gözünden kaçmıyordu. Nasıl gözden kaçsın ki... Saf, ter temiz, mukaddes bir mucize olarak gördüğü çocuğunu hayata mükemmelen hazırlamak için hocalarla görüşüp anlaştı. Önemli gördüğü matematik, fizik, yabancı dil gibi dersleri özel öğretmenlerden almasını temin etti. Hatta müzik öğretmeni dahi tuttu ve saz çalmasını öğretti. Dini eğitiminde kendisini yetersiz görerek bir cami hocasından Arapça telaffuzu öğrenmesini sağladı. Çocuğu için düzenlemiş olduğu çalışma takvimi öylesine yoğundu ki, birlikte ziyarete gittiğimiz bir arkadaşında iken, oturdukları yerde baba oğlun birbirlerine yaslanmış vaziyette kendilerinden geçerek uykuya dalmaları ve iki müzik enstrümanının karşılıklı olarak farklı tonlarda ses çıkarmasını andıran horlama sesleri ile sohbet ortamı bir süre sessizliğe büründü.

Kısa bir soluk almanın ardından, arkadaşım, “o zamanlar aile dostu sayılırdım”, dedi. “Bir defasında, daracık bir odada iki çocuğu ile birlikte oturmuş, yeni almış olduğum dijital fotoğraf makinesi ile onun hazırlamakta olduğu bir çalışması için kitaplardan fotoğraf çekiyordum. Bu arada, kız da orada kendisiyle pek ilgilenmeyen babasının kucağına oturmaya, ona sarılmaya çalışıyordu, fakat dev cüsselinin üzerindeki muşambaya benzer montun tutulacak yanı olmadığından, çocuk babasının üzerinden aşağıya doğru komik şekilde kaymaya başladı. “Baba seni tutamıyorum.” Makaraları

koyvermiştim. “Bu durumu kaydetmek için fotoğraf makinesi yetmez”. Nedense, bu görsel durum, sonraları, gülünç olduğundan çok daha fazla anlamlı hale gelmişti.

“Doğrusu, o dev cüsseli adamı ben de tutamıyordum. Her davranışı istikrarlı şekilde ideolojikti. Ahlaki endişeleri yoktu. Halbuki diğer taraftan, insanların ahlaken çökmüş olduklarına dair geniş bir literatürü vardı.

Çayından birkaç yudum alırken kısa bir mola da vermişti. Arkadaşı hakkındaki tahlilleri, neşteri biraz derine indirmesi gibi geliyordu bana.

“Onun için, hiç yalnız dolaşmaz”, demiştim. “Bunun bir sebebinin olduğunu sanıyorum, fakat bu sebebi bulmakta, açıkça zorlanıyorum. Bir gün, şehir kıyısındaki emekli bir öğretmeni üç arkadaş ziyarete gitmiştik. Adam, geniş bahçesinde bir sera yapmış, içinde salatalıklar yetiştirmişti. Bahçesine girerek seraya yaklaştığımızda, kendisini fark edememiş olduğumuz iri bir köpek yerinden fırladı ve bize saldırdı. Beraber olduğumuz arkadaşla, tam bir panik içinde ve beni adeta hız almak için can havliyle geriye iterek kapıya doğru koşmaya başladılar. Kısa süren yarışta, köpek yanımdan beni kaale almadan geçti, önümdeki dev cüsselinin bacağını tam yakalamak üzere iken, boynuna takılı olan zincir daha fazla gitmesine engel oldu. Doğal olarak, bu olaydan sonra emekli öğretmeni ziyaret etmeyi bıraktık. Dışarıdan gelecek bir tehlikeye karşı anlamsız bir tedbir mi, karşısındaki insan üzerinde daha güçlü bir etki bırakmak için mi bilmiyorum, her zaman yanında mutlaka bir öğrencisi, ya da sessiz bir meslektaşı olurdu. Fakat kabul etmeliyim ki, yanında birilerini bulundurma, onda göze çarpsa da, kültürün parçası olarak halkımız arasında da yaygın.

“‘Kalkışma’ olarak adlandırılan o ‘tiyatro’dan çok önce, oğlunu ‘eğitimin ustaları’ olarak gördüğü cemaatin yatılı okullarından birine kaydetti. Birkaç defa bu okula

çocuğu görmeye, hocalarıyla görüşmeye gittik. Her tarafından dökülen Devlet okullarının yanında burası çocuğunun geleceği için mükemmel bir yerdi. O son ziyaretimizde, çocuğun ilgisiz tavrı fark edilmeyecek gibi değildi. Ayrıldığımızda, onun tek düşüncesi olan oğlundan sitemini işitmek benim için hiç şaşırtıcı olmadı. Çocuğundan beklemediği bir umursamazlığı görmesi dev adamı hayal kırıklığına uğratmış ve üzmüştü. Bu sırada, oturduğum koltukta, çocuğun koşarak arabanın gidişini takip ettiğini gördüm. Bu durumdan etkilenmediğimi söyleyemem. Çocuk aile ortamından, geleceği adına uzaktı ve evinin hasretini çekiyordu. Başarılı insanların çoğunda, bu bedelin ödenerek unutulmaz bir tecrübenin yaşandığını düşünürüm. O ise direksiyonun başında birçokları gibi bu durumu fark etmemişti.

Yaşlı dostum, onun hakkındaki sözlerini şöyle tamamladı. “Onu anlamak için, çocuklarına dair söyleyebileceklerim şunlar olabilir. Kız çocuk, kendisini kabul ettirmek adına babasının yolundan yürüdü. Erkek çocuk ise, okudu ve doktor oldu. Seçtiği meslek, babasının ideoloji adına hayatını feda etmesi gibi, Hipokrat yeminine uygun olarak kendini insanlığa feda etmesini gerektiriyordu.

Sonra, çok sonra farkına vardım ki, yaşlı dostum, harabeler arasında edindiği tecrübe ve yıllar boyu yakın irtibatta olduğu arkadaşının zihniyeti ile iki zıt ilahiyat görüşünü anlatmaktaydı. Muhabbetullah’ı aradığı her yerde, havfullah ile karşılaştığını söylerdi. Biri müstesna ! . .

Suluova. 12.01.2025